

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Rózsavölgyi Ágnes ügyvéd által képviselt VII. rendű felperes neve(**VII. rendű felperes címe**) VII. rendű, XXIV. rendű felperes neve(**XXIV. rendű felperes címe**) XXIV. rendű, XXV. rendű felperes neve(**XXV. rendű felperes címe**) XXV. rendű és XXVI. rendű felperes neve(**XXVI. rendű felperes címe**) XXVI. rendű felperesnek – a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Stanka István ügyvéd) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2019. április 17. napján meghozott 31.G.41.635/2018/29. számú közbenső ítélete ellen az alperes részéről 30. sorszámon és a VII. és XXIV-XXVI. rendű felperesek részéről 31. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének nem fellebbezett rendelkezését nem érinti.

Fellebbezett rendelkezését akként változtatja meg, hogy abból a perbeli szerződések érvénytelenségét megállapító rendelkezést követő, a felpereseket megillető igényre vonatkozó szövegrészt mellőzi.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének fellebbezett indokait helybenhagyja.

Személyenként kötelezi a VII., a XXVI. rendű felpereseket és egymással egyetemlegesen a XXIV. és XXV. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül az alperesnek 28.700 (huszonnyolcezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek keresetükben kérték az alperessel kötött deviza alapú kölcsönszerződéseik érvénytelenségének megállapítását a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) és e) pontja, illetve az árfolyamkockázatról szóló szerződési feltételek tisztességtelensége alapján.

Az alperes kérte a felperesek keresetének elutasítását és perköltségben való marasztalásukat.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy a VII. rendű felperes és az alperes között 2007. december 4. napján, a XXIV-XXV. rendű felperes és az alperes között 2007. július 3. napján, valamint a XXVI. rendű felperes és az alperes között 2008. június 16. napján megkötött kölcsönszerződés érvénytelen, és erre tekintettel a VII., XXIV., XXV. és XXVI. rendű felpereseket megilleti az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása és azzal összefüggő elszámolás iránti igény. Indokolásában megállapította, a felperesek és alperes között fogyasztási, illetve lakossági kölcsönszerződések jöttek létre, amelyek a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény), a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény), a 2014. évi LXXVII. törvény (DH3 törvény) és a 2014. évi LXXVIII. törvény (DH4 törvény) hatálya alá tartoztak. Megállapította, hogy az alperes alaptalanul kérte a per megszüntetését a DH2 törvény 37/A. §-a alapján, mert a felperesek a szerződés hatályossá nyilvánítása mellett az általuk elkészített elszámolás eredményének megállapítására vonatkozóan is határozott kereseti kérelmet terjesztettek elő. Az elsőfokú bíróság a felpereseknek a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított kereseti kérelmét illetően megállapította, hogy az árfolyamrésszel kapcsolatos rendelkezések A DH1 törvény 3. § (1) bekezdése szerint semmis kikötésnek minősülnek, amelynek jogkövetkezményét a DH1 törvény 3. § további bekezdései rendezték is. Az árfolyamrésből eredő költségek tehát már nem terhelik a felpereseket, mivel az alapjukat képező feltételek már nem részei a szerződéseknek.

Az elsőfokú bíróság ugyanakkor megállapította, hogy a felperesek keresete a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján alapos. Kifejtette, hogy a szerződés megkötését követően kelt és megküldött értesítő levél nem tekinthető a felek szerződése részének, hanem pusztán tájékoztatásnak, így nem alkalmas arra, hogy azt szerződéses tartalomként lehessen értékelni. Az értesítő levél nem a szerződés létrejöttéhez kötődő, azt eredményező nyilatkozat, hanem a felek között már létrejött és az egyik fél által már teljesített szerződésből eredő, a felpereseket terhelő szolgáltatást meghatározó, azt pontosító egyoldalú alperesi nyilatkozatnak minősül. Az értesítő levél azért sem képezheti a kölcsönszerződés részét, mert az kötelező írásbeli alakhoz kötött, így annak elemeit a szerződésnek írásban és annak létrejöttékor kell tartalmaznia. Az elsőfokú bíróság ezt követően vizsgálta, hogy a szerződésben, illetve az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzatban írtak alapján a törlesztőrészek összege meghatározottnak tekinthető-e. Az 1/2006. PJE határozatban írtakra figyelemmel megállapította, hogy a perbeli szerződések egyike sem tartalmazza a törlesztőrészek összegét, illetve azok nagyságára nézve semmilyen információt nem tartalmaznak, csupán azt, hogy ezeket az adatokat az alperes majd a folyósítást követően, az értesítő levélben közli. A törlesztőrészekre vonatkozó rendelkezést az üzletszabályzatokban sem lehet azonosítani, a kiszámítás alapjául az alperes csak az annuitásos számításra vonatkozó képletet jelölte meg. A szerződések tehát sem a törlesztőrészek nagyságára, sem azok számítására vonatkozóan nem tartalmaznak semmit, így a felperesek az utóbb közölt értesítő levélben foglalt összegek helyességét sem tudják ellenőrizni. Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy a felek között nem deviza alapú, hanem devizakölcsön szerződések jöttek létre, így nem lett volna akadálya annak, hogy az alperes a szerződés megkötésekor a szerződésben devizában feltüntesse a törlesztőrészek pontos összegét.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte a közbenső ítélet megváltoztatását akként, hogy a rendelkező részben a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezést követő további szövegrész hatályon kívül helyezését, továbbá az ítélet indokolásából a 15. oldal harmadik bekezdésének törlését kérte. Kérte továbbá a felperesek másodfokú perköltségben való marasztalását. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása mellett megállapította azt is, hogy a felpereseket megilleti az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása és az azzal összefüggő elszámolás iránti igény. A 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény alapján az érvénytelenség jogkövetkezményének kérdésében való döntés csak a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően hozható, amely a DH2 törvény 37. §-a szerint a szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítása

lehet. Az elsőfokú bíróság a közbenső ítéletben nem rendelkezhetett volna úgy, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása csak a felpereseket illeti meg, kizárva ezzel a szerződések alperesi kérelemre, a hiányzó adatok pótlásával történő érvényessé nyilvánítását, amelyre az utóbbi idők bírósági gyakorlata egyre több példát szolgáltat. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság az indokolás 15. oldalának (3) bekezdésében tévesen, a 6/2013. számú PJE határozattal és a DH törvényekkel ellentétesen minősítette a perbeli szerződéseket deviza alapú kölcsönnek, nem pedig deviza alapú kölcsönszerződéseknek. Az alperesi álláspontot támasztja alá az a tény is, hogy a felperesekkel szemben a DH1 törvény alapján az alperes elszámolt.

A felperesek az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének indokolásával szemben terjesztettek elő fellebbezést, amelyben kérték a közbenső ítélet indokolása 4. oldalának III-V. bekezdéséből a „levéllel értesítette” szövegrészek mellőzését, és azok helyett „az alperes a peranyaghoz értesítő levelet csatolt” szövegezés alkalmazását. Kérték a közbenső ítélet indokolása 5. oldal I. bekezdéséből az „árfolyamrés mint költség ... hiánya miatti” szövegrész mellőzését, és ahelyett a „a felperesek az árfolyamrés tekintetében a DH1 törvény 3. § (1) és (2) bekezdése mellőzésével kérték a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását” szövegezés alkalmazását. Kérték továbbá az árfolyamkockázatra alapított keresetváltoztatást elutasító végzéssel szembeni, a Pp. 114. §-a alapján előterjesztett eljárás szabálytalansága miatti kifogás elbírálását, és a közbenső ítélet indokolásának kiegészítését akként, hogy a perbeli szerződések az árfolyamkockázat viselésére irányuló kikötések semmissége folytán is érvénytelenek. Kérték az alperes marasztalását a másodfokú perköltségben.

Előadták, hogy az elsőfokú közbenső ítélet indokolásában tényként tartalmazza az értesítő levelek kézbesítését felperesek részére, holott azt peradat nem támasztja alá. A kézbesítés megtörténtét a felperesek több beadványukban is vitatták, ehhez képest az alperes sem a postára adás, sem a kézbesítés tényét nem igazolta.

A per tárgyát a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelően módosított kereset elbírálása képezte, amelyben a felperesek már nem az árfolyamrés költségként történő feltüntetését hiányolták, hanem az uniós jog elsőbbségére hivatkozással a DH1 törvény 3. §-ának mellőzésével kérték a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján. Az elsőfokú bíróság közbenső ítélete tehát tévesen tartalmazza az árfolyamrésszel kapcsolatos kereseti kérelmet.

A felperesek keresetváltoztatása tartalmazta az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek semmisségével kapcsolatos álláspontot, illetve ehhez kapcsolódóan a kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítására vonatkozó kérelmet. Az elsőfokú bíróság a per tárgyalását először felfüggesztette a C-51/17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, majd a Pp. 146/A. §-a alapján a keresetváltoztatást elutasította. Végzésével szemben a felperesek az eljárás szabálytalansága miatti kifogást terjesztettek elő, ezt azonban az elsőfokú bíróság a Pp. 114. § második mondata ellenére nem bírálta el a közbenső ítéletben. Az EUB határozatai a Pp. 146/A. § (4) bekezdésében szereplő olyan bírói határozatoknak minősülnek, amelyek kivételt alapoznak meg a keresetváltoztatás tilalma körében. A fogyasztóvédelmi irányelv kapcsán a tényleges érvényesülés elve megköveteli, hogy a tagállamok eljárási szabályai ne tegyék lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jogon alapuló igények érvényesítését. A nemzeti bíróságnak a belső eljárásjogot lehetőleg úgy kell értelmeznie, hogy a tényleges érvényesülés követelményének tiszteletben tartása biztosítva legyen, ebből következően szükség esetén minden olyan nemzeti rendelkezés alkalmazásától el kell tekintenie, amely a konkrét ügyben az uniós jogot sértő eredményre vezetne. A Pp. 146/A. § szerinti rendelkezés ilyennek minősül, ezért azt nem lehet alkalmazni. Emellett nincs akadálya annak, hogy a bíróság a másodfokú eljárásban hivatalból észlelje a szerződési feltételek tisztességtelenségét. Az EUB gyakorlata az Irányelv 6. cikk (1) bekezdését közrendi jellegű szabálynak tekinti. A perbeli szerződések nem tartalmazzák a

törlesztőrészletek összegét sem devizában, sem forintban, amely önmagában kizárja az árfolyamkockázat ismeretét. Az alperes által közölt blanketta kockázatfeltárás nem alkalmas az információs egyensúlytalanság kiküszöbölésére. A Kúria Konzultációs Testületének emlékeztetője alapján a tájékoztatás elmaradása vagy nem megfelelő tartalma tisztességtelenséget eredményez, amely az egész szerződés semmisségét okozza, amelynek következtében a fogyasztó nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére. Az alperes tájékoztatása nem felel meg az EUB C-51/17. és C-227/18. számú ítéletében, valamint a Kúria Konzultációs Testületének emlékeztetőjében foglalt feltételeknek.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú bíróság közbenső ítélete rendelkező részének az alperesi fellebbezéssel támadott szövegrésze helybenhagyását. A felperesek ugyanakkor nem ellenezték, hogy az alperes fellebbezési kérelmének megfelelően a másodfokú bíróság mellőzze az ítélet 15. oldal III. bekezdésében szereplő megjegyzést. Előadták, hogy az alperes iratellenesen állítja, hogy a felperesek az árfolyamkockázattal kapcsolatban másodlagos kereseti kérelmet terjesztettek elő, ugyanis a felperesek nem eshetőleges kérelmet érvényesítettek, hanem több érvénytelenségi okra hivatkoztak egymás mellett. Az alperes megalapozatlanul kifogásolja az elsőfokú közbenső ítélet megállapítását, amely szerint a felpereseket megilleti az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása és azzal összefüggő elszámolási igény. Ez az ítéleti rendelkezés nem prejudikálás, hanem csak azt jelenti, hogy a felperesek érvényesíthetik a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése szerinti jogkövetkezményeket. Ehhez képest a jogkövetkezményi keresethez kapcsolódóan az alperest megilleti a kereseti ellenkérelem vagy viszontkereset előterjesztésének joga, amelyet az elsőfokú ítélet nem zárt ki. A 2/2010. számú PK vélemény alapján ugyanakkor a bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása körében nincs kötve sem a kereseti kérelemhez, sem az ellenkérelemhez vagy a viszontkeresethez.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte a közbenső ítéleti indokolás a felperesi fellebbezéssel támadott részeinek az elsőfokú indokolással azonos szövegezés melletti helybenhagyását. Arra az esetre, ha az ítélet táblája az árfolyamkockázatról adott tájékoztatást érdemben vizsgálná, korábbi védekezését azzal egészítette ki, hogy a tájékoztatás megfelelt az EUB C-51/17. számú ítéletében foglaltaknak is. Az alperes által adott tájékoztatást a Kúria és az ítélet táblák eseti döntései is megfelelőnek minősítették.

A felperesek az alperes fellebbezési ellenkérelmére tett észrevételükben előadták, hogy a blanketta kockázatfeltáró nyilatkozat nem tartalmazza a 2/2014. PJE határozatban írt elemeket, és nem felel meg az EUB ítéleteiben foglalt elvárásoknak.

A Fővárosi Ítélet táblája nem érintette az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének a perbeli szerződések érvénytelenségét megállapító rendelkezését, amely a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett.

Az alperes érdemi rendelkezést érintő fellebbezése alapos, míg a felek indokolás elleni fellebbezései alaptalanok.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének a perbeli szerződések érvénytelenségét megállapító rendelkezésén kívül más kereseti kérelmet érdemben elbíráló rendelkezése nem volt. Az alperes által kifogásolt közbenső ítéleti rendelkezés a jogszabályból ítéleti rendelkezés nélkül is következő felperesi jogosultságra utal, miszerint az érvénytelen szerződésben részes felek kérhetik a bíróságtól az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását. Az elsőfokú bíróság által tett kiegészítés tehát csak a jogszabályban biztosított jogosultságot rögzíti anélkül, hogy az érvénytelenség

jogkövetkezményeit ténylegesen levonná, így tehát nem minősül ítéleti döntésnek, ezért annak a rendelkező részben való megjelenítése szükségtelen. Az ítéletábra ezért az elsőfokú bíróság közbenső ítéletéből a szerződések érvénytelenségét megállapító rendelkezést követő szövegrészt mellőzte. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a felperesek által hivatkozott DH2 törvény 37. § (1) bekezdése nem jogosultságként, hanem kötelezettségként fogalmazza meg az érvénytelenség jogkövetkezményeire vonatkozó kereseti kérelem előterjesztését.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének indokolása elleni alperesi és felperesi fellebbezések kapcsán abból kellett kiindulni, hogy indoklás elleni fellebbezés kizárólag a rendelkező részben megtestesülő érdemi döntés indokainak megváltoztatására irányulhat. Nem támadható fellebbezéssel olyan indok, amely nem a rendelkező részben szereplő érdemi döntést támasztja alá, illetve olyan indoklás elleni fellebbezésnek sincs helye, amely a rendelkező rész érintése nélkül nem teljesíthető. A felek indoklás elleni fellebbezéseit e szempontoknak nem feleltek meg, ezért azokat az ítéletábra alaptalanak találta. Mivel a feleknek az elsőfokú határozat indokolása elleni fellebbezéseit a Pp. 235. § (1) bekezdése szerinti tartalmi elemeket egyébként tartalmazták, így hivatalból elutasításukra nem volt mód, azokat érdemben kellett elbírálni.

A felperesek indoklás elleni fellebbezése – egyebek mellett – a közbenső ítéleti indokolásnak az árfolyamkockázatról szóló szerződési feltétel tisztességtelensége tárgyában előterjesztett keresetmódosítás érdemi elbírálásával való kiegészítésére irányult, ez azonban nem tekinthető indoklás elleni fellebbezésnek. Amennyiben ugyanis a felperesek az elsőfokú bíróságnak a keresetváltoztatást elutasító végzését vitatják, úgy ezt a Pp. 146/A. § (6) bekezdésére is figyelemmel kizárólag az ítélet elleni fellebbezésben tehették volna meg akként, hogy lényeges eljárási szabálysértésre hivatkozással az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését kérik. Az elsőfokú bíróság által elutasított keresetváltoztatás szerinti kérelem elbírálására nem kerülhet sor olyan módon, hogy a másodfokú bíróság az ítélet indokolása elleni fellebbezés keretei között az elsőfokú ítélet indokolását kiegészíti. Amennyiben a keresetváltoztatás megengedett lett volna, vagyis azt az elsőfokú bíróság megalapozatlanul utasította el, és ezért az elsőfokú határozat nem meríti ki a kereseti kérelmet, illetve annak jogcímét, úgy ez a hiányosság csak az elsőfokú eljárás megismétlésével pótolható.

Ugyanezen okból alaptalan a felpereseknek a közbenső ítélet indokolásából a kereseti kérelmet ismertető részt támadó fellebbezése. Amennyiben a felperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság nem az általuk előterjesztett kereseti kérelmet bírálta el, úgy azt a közbenső ítélet elleni fellebbezésben kifogásolhatták volna, kérve az elsőfokú közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak az eljárás megismétlésére utasítását. Nincs lehetőség arra, hogy a jogerős elsőfokú döntés alapjául szolgáló kereseti kérelmet a felperesek az érdemi döntés és annak jogi indokai érintetlenül hagyásával az ítélet indokolása elleni fellebbezés keretei között módosítsák.

A felpereseknek az értesítő levéllel kapcsolatos elsőfokú közbenső ítéleti megállapítást érintő fellebbezési kérelme lényegében az elsőfokú bíróság által rögzített tényállás vitatására irányult. Az elsőfokú bíróság jogerős közbenső ítéleti döntése szempontjából azonban az értesítő levelek közlésének semmilyen jelentősége nincs, mert az elsőfokú bíróság álláspontja szerinti az értesítő levelek nem részei a szerződésnek, így azok közléséhez vagy a közlés elmaradásához nem fűződik semmilyen következmény. Irreleváns indok megváltoztatására a korábban kifejtettek szerint nincs lehetőség.

Az alperes indoklás elleni fellebbezése az elsőfokú közbenső ítélet 15. oldalának a szerződést minősítő megállapítása megváltoztatására irányult akként, hogy a szerződések nem deviza-, hanem deviza alapú kölcsönszerződések. Indoklás elleni fellebbezés útján az indoklás csak annyiban változtatható meg, amennyiben a megváltoztatott indok az egyébként nem vitatott érdemi

rendelkezést alátámasztja. Az elsőfokú bíróság a perbeli kölcsönszerződéseket kétségtelenül devizakölcsönnek tekintette. Ha azonban a szerződések nem deviza, hanem deviza alapúak lennének, akkor azokra az 1/2016. számú PJE határozatot alkalmazni kellene, és annak a IV.2. és 3. pontjában írt szempontok szerint kellene vizsgálni, hogy a szerződéseknek az értesítő levelekre vonatkozó, azok jogi minőségét érintő rendelkezéseinek figyelembevétele mellett a szerződések tartalmazzák-e a törlesztőrészletek összegét vagy sem. Az alperes indokolás elleni fellebbezése tehát kihathatna a közbenső ítélet rendelkező részére is, így az indokolás érintett részét csak a közbenső ítélet elleni érdemi fellebbezésben lehetett volna kifogásolni.

Az ítélet tábla a kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, míg fellebbezett indokait helyben hagyta.

Az alperes fellebbezése részben eredményre vezetett, míg a felperesek fellebbezése alaptalannak bizonyult, ezért a felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek az alperes által előlegezett 48.000 forint fellebbezési illeték és az alperes jogi képviselétével felmerült másodfokú perköltség viselésére. Az ítélet tábla az alperesi jogi képviselő munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján határozta meg. A felperesek ezért személyenként, illetve a XXIV. és XXV. rendű felperesek egyetemlegesen kötelesek 16.000 forint fellebbezési illetékből és 10.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget az alperesnek megfizetni.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Benedek Szabolcs s.k.. Matosek Edina s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: